

Het ontstaan der Soorten van Dieren en Planten door middel van de natuurkeus, of het bewaard blijven van bevoorregte rassen in den strijd des levens. Door Charles Darwin. Uit het Engelsch vertaald door T. C. Winkler. Haarlem, A. C. Kruseman. 1860. 2 Deelen. VII, 264 en 268 bladz. in gr. 8°. Prijs f 5,20.

Dit veelzins merkwaardige boek is voorzeker bij de meeste onzer lezers, althans bij name, reeds bekend. In het vaderland des schrijvers trok het dadelijk bij de verschijning eene zeer buitengewone aandacht, en in verschillende buitenlandsche wetenschappelijke tijdschriften werd het met groote belangstelling besproken en beoordeeld. In de Wetenschappelijke Bladen, die bij den uitgever dezer vertaling het licht zien, werd ten vorige jare een zeer lezenswaardig opstel over Darwins boek uit *the National Review* overgenomen, en ook in andere onzer tijdschriften vonden wij reeds min of meer uitvoerige aankondigingen. Hoewel tot zeer verschillende beschouwingen en oordeelvellingen aanleiding gevende, komen allen, die het boek ter sprake brengen, daarin overeen, dat het in hooge mate de aandacht verdient van ieder, die de wetenschap lief heeft, en aan de groote geleerdheid en buitengewone scherpzinnigheid des schrijvers laten ook zijne tegenstanders alle regt wedervaren. Het is de vrucht van jarenlange studie en naauwgezette nasporingen, die Darwin in zijn geschrift aan het licht brengt, en hoedanig men ook over zijne theorie denken moge, zijn boek opent zoovele nieuwe gezigtspunten, dat men zich onder de lezing zeer wel den verbazenden opgang kan verklaren, die het maken moest.

Zeer bezwaarlijk zou het vallen in het kort bestek, dat

ons gegund is, een eenigzins voldoende denkbeeld te geven aangaande de theorie, door den schrijver ontwikkeld. Wij zouden zelfs vreezen door velen verkeerd of in het geheel niet verstaan te worden, wanneer wij het wilden beproeven. Want voor alles is het noodig, de redeneringen des schrijvers, op zijne waarnemingen gegrond, met aandacht te volgen, om een juist begrip te erlangen omtrent het stelsel, dat hij verkondigt. Dat stelsel omvat een eindeloos verleden en eene even eindelooze toekomst. Het werpt onderscheidene tot dusverre gevolgde en nog door velen verdedigde theoriën ganschelijk omver, en opent voor de natuurwetenschap een onafzienbaar wijd veld van uiterst belangrijke onderzoekingen. Het zeer ingewikkelde vraagstuk over het ontstaan der bewerktuigde wezens vindt volgens Darwins theorie eene oplossing, zeer afwijkende van de algemeen heerschende meeningen, en er behoort veel moed en eene groote mate van zelfvertrouwen toe om een stelsel als dit te verkondigen. Het heeft den schrijver daaraan niet ontbroken, en wij mogen ons daarover opregtelijk verheugen. Want welke ook de einduitslag moge zijn van het onderzoek, waartoe zijn stelsel reeds aanleiding heeft gegeven en ongetwijfeld nog verder geven zal, voor de wetenschap is een geschrift als dit van het uiterste belang. Wie zich ook maar in de verte iets aan de natuurkundige wetenschappen gelegen laat liggen, mag het niet ongelezen laten, en men mag zich al of niet met Darwins stelsel kunnen vereenigen, niemand zal het boek uit de handen leggen, zonder zijne kennis uitgebreid te hebben, of zonder eerbied te gevoelen voor de groote geleerdheid des schrijvers.

Naar het schijnt is dit boek slechts de voorlooper van een veel uitgebreider werk over het zelfde onderwerp. Het blijkt ten minste gedurig, dat de schrijver nog overvloed van bouwstoffen heeft, om zijne leer omtrent het ontstaan der soorten en de natuurkeus nader aan te dringen. Wij willen hopen dat hij tijd en gelegenheid zal vinden om zulk een grooter werk het licht te doen zien, niet slechts omdat zijn onderwerp in zoo hooge mate onze belangstelling heeft gaande gemaakt, maar ook omdat wij dan ongetwijfeld vele tegenwerpingen, tegen zijn stelsel in het midden gebragt, beantwoord zullen zien, en wij ook nog een antwoord hopen te

vinden op onderscheidene vragen, die tot nog toe niet door hem opgelost zijn, b. v. over het ontstaan van den mensch, welk vraagstuk tot hertoe door hem in het midden gelaten, om niet te zeggen vermeden schijnt te zijn.

Wat de zwarigheden tegen zijne leer voor het overige betreft, vele er van kent en erkent de schrijver, en hij acht ze niet gering. Een groot gedeelte van zijn werk is ook gewijd aan de behandeling daarvan; en kan hij ze allen, zelfs voor zichzelf, niet op volkomen voldoende wijze oplossen, hij tracht toch steeds aan te toonen, dat ze niet van zoodanig overwegend belang zijn, dat hij genoodzaakt zou wezen, zijn stelsel er om op te geven. Treffend is daarbij, in een man van zoo uitgebreide kennis, de blijkbaar opregte en welgemeende klagt over zijne onwetendheid. „Wij weten niet, hoe weinig wij weten,” zegt hij ergens, en waarlijk, zijn boek kan ook doorgaan voor eene merkwaardige bijdrage tot de onvolkomenheid van alle menschelijke kennis en wetenschap, daar wij er gedurig op gewezen worden, hoe eindeloos veel er is, en er nog steeds blijven zal, waarop nog geen antwoord te vinden of te hopen is, en wij ook onwillekeurig gedrongen worden te erkennen, dat, hoe meer vorderingen men in de wetenschap maakt, men des te meer tot de overtuiging komt van het onvolkomene van al wat men weet.

Aanbevelen behoeven wij dit boek niet. Het heeft ongetwijfeld reeds vele lezers gevonden, en zal er nog wel meer vinden, die den vertaler met ons danken voor de verdienstelijke wijze waarop hij het heeft overgebracht.